

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMÂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Andrei Rădulescu. — *Libertatea Mărilor și Prizele Maritime de Căpitan Preda Fundățeanu.*

Florin Sion. — *Teoria generală a obligațiilor comerciale în raport cu Technica obligațiilor civile de D. D. Gerota.*

Jurisprudența română. — *Inalta Curte de Casație și Justiție S.-U.* — Constituționalitatea legilor. — Mituitor. — Pedepsirea lui după codul penal din Ardeal. — (L. Mozes și W. Zodic).

Inalta Curte de Casație S. I. — Execuție silită. — Casa Rurală. — Desființarea ordonanței de adjudecare. (Casa rurală cu comandor R. Herter).

Inalta Curte de Casație S. III. — Pensii de Stat. — Reducerea de 6%. — Dacă atinge pensia de bază (Casa Generală de Pensii cu Vespasian Erbiceanu).

LIBERTATEA MARILOR ȘI PRIZELE MARITIME

de

Căpitan Comandor Preda C. Fundățeanu

Publicăm aci raportul D-lui Andrei Rădulescu, membru al Academiei Române cu privire la lucrarea prezentată sub titlul de mai sus de D-l Căpitan Comandor Preda C. Fundățeanu, și în baza căreia Academia Română a premiat această lucrare:

Domnilor Colegi,

La premiul Asachi, de 25.000 lei, a fost prezentată și lucrarea d-lui Căpitan Comandor Preda C. Fundățeanu, intitulată: „*Libertatea mărilor și prizele maritime*”.

Dela început se poate afirma că această lucrare este nu numai foarte interesantă ci și de valoare.

Autorul a atacat, cu mult curaj, o problemă de Drept internațional, din cele mai importante, în special în vremurile actuale.

O scurtă expunere a cuprinsului acestui volum de 430 pagini este îndestulătoare pentru a-i proba însemnătatea.

Lucrarea cuprinde 7 capitole, care pot fi grupate în 4 părți.

Capitolul I, care este *prima parte*, formează un fel de introducere, necesară pentru restul volumului. Acest capitol are 3 subdiviziuni. În cea dintâi se vorbește despre dinamismul comunicațiilor maritime,

cu explicații despre drumurile și transporturile maritime, rostul lor și cu felurite exemple. A doua subîmpărțire conține expunerea influenței comunicațiilor maritime asupra politicii și economiei mondiale, rolul comerțului internațional, problema debușurilor, a expansiunii Mărilor Puteri și necesitatea politicii comerciale maritime. În a III-a subdiviziune se tratează despre conceptul referitor la mare, Drept, instituții maritime, piraterie, cursă, Drept maritim pozitiv.

A doua parte a lucrării, compusă din cap. II și III a fost destinată *libertății mărilor*.

Aci se studiază mai întâi ce este această libertate, care-i este origina, evoluția, extinderea la strămtori, urmările ei, scoțându-se în evidență influența economicului și politicului asupra conceptului juridic. Mai departe se cercetează aplicarea acestui principiu în timp de război, semnalându-se conflictul anglo-american și dându-se lămuriri asupra intercărilor de a-l înlătura și asupra conferințelor respective.

Cap. III cuprinde chestiuni de un covârșitor interes. Autorul s'a silit să explice *înțelesul dezarmării și raportul ei cu libertatea mărilor*, fără de care nu se poate înfăptui, căutând și să precizeze ce este pacea și războiul. Despre acesta crede că suprimarea lui este o utopie și de aci nevoia de a-i cerceta cauzele, de a-l preveni și de a-l umaniza.

O serie de pagini este consacrată *evoluției dezarmării*, înainte și în timpul războiului mondial, al armistițiului, al tratatelor de pace, precum și dezarmării navale, în urma tratatelor, până la începutul anului 1934.

Partea a treia a volumului, formată din cap. IV, V și VI, cuprinde *materia prizelor maritime*.

În primul capitol (IV) se explică *înțelesul prizelor maritime*, arătându-se justificarea lor, diferențele dintre războiul terestru și cel maritim, aspectul juridic al acestuia; se arată — apoi — ce este dreptul de captură și care este regimul proprietății publice în această formă de război.

În urmă autorul studiază amănunțit *regimul proprietății particulare inamice*, expunând cum se determină caracterul inamic al proprietății particulare, ce este și cum se operează transferul de pavilion,

care sunt cazurile de inviolabilitate a acestei proprietăți și când poate fi distrusă.

În capitolul următor (V) se cercetează *regimul proprietății neutre*, dacă poate fi capturată și în ce condițiuni, contrabanda de război, asistența ostilă, blocusul și dacă și când poate fi distrusă astfel de proprietate.

Capitolul din urmă (VI) al acestei părți conține: *Dreptul de poliție maritimă și vizita maritimă*. După explicații luminoase asupra acestui drept și asupra exercițiului urmează studiul Tribunalului de prize, organizare, competență, procedură, consecințe, cu aplicări din codul nostru de prize maritime.

Ultimul capitol (VII) care poate fi socotit ca a patra parte a lucrării a fost rezervat pentru *o expunere a consecințelor juridice ale tratatelor de pace și pactelor de neagresiune*, asupra libertății mărilor și prizelor maritime, un fel de sinteză a celor tratate în capitolele precedente. După examenul acelor tratate și pacte autorul caută să evidențieze influența libertății mărilor pentru organizarea păcii și politica navală, precum și valoarea și îndreptățirea legislației maritime. De aci deduce necesitatea colaborării ordinii juridice și a spiritului internațional pentru unificarea legilor mării.

Iată pe scurt cuprinsul bogat al acestui volum. Din el se poate vedea dezvoltarea întinsă ce s'a dat diverselor chestiuni și cercetarea lor sub toate aspectele; de aci se poate înțelege însemnătatea lor, dar totodată și greutatea. Subiectul nu-i din acelea, care se întâmpină în cărțile obișnuite și oricine va recunoaște că nu poate fi tratat în grabă spre a tipări un volum. El reclamă o îndelungată pregătire, o muncă stăruitoare, o pricepere a marilor probleme juridice, politice, economice, etc. Când autorul îl îmbrățișează și-l înfățișează cu atâta competență, dovedește — cum am spus — că a avut mult curaj.

O simplă privire atrage atenția mai întâi asupra planului bine întocmit și bine înfăptuit.

Cunoștințele autorului se vădese atât în expunere cât și în utilizarea bibliografiei destul de întinsă și variată. Mai ales cunoștințele sale de marinar l-au ajutat mult pentru înțelegerea atâtor chestiuni, i-au dat putința să înfrunte greutățile și i-au asigurat lucrării de față o superioritate, care nu poate fi tăgăduită.

Metoda severă în studierea chestiunilor ca și în expuneri este încă una din însușirile acestei lucrări. Privire în trecut asupra chestiunilor tratate și expunere succintă a evoluției lor, examinarea diferitelor păreri, atât din punct de vedere doctrinar cât și al aplicației, cercetarea stărilor și ideilor de astăzi, concretizate în conferințe sau în acțiunile internaționale, dezvoltări nu inutile dar nici prea întinse, critici de cele mai multe ori întemeiate, măsură aproape în totul, arătarea consecințelor, străduințe continui de a sintetiza și de a înfățișa concluzii simple și convingătoare, acestea sunt caracteristicile principale ale modului de a lucra al Domnului Fundățeanu.

Cadrul acestui raport nu îngăduie o analiză amănunțită dar însușirile lucrării pot fi descoperite de oricine chiar dintr'o examinare sumară.

Trebuie să relevăm — apoi — unele păreri și observații interesante despre diverse aspecte ale subiectului, ca de pildă despre problema Pacificului, a Mării Mediterane, a interesului pe care Anglia îl are pentru Liga Națiunilor, prin care speră să fie susținută în rivalitatea dintre ea și Statele-Unite, problema însemnătății flotelor pentru pacea lumii, ceea ce înseamnă însă dreptul celui mai tare, etc.; uneori se întâlnesc observații care apar ca o prevedere a evenimentelor din ultimul timp.

De asemenea trebuie menționat că a dat atenția cuvenită stărei de drept dela noi, cercetând codul nostru de prize maritime, care este bine apreciat și de streini.

D-l Fundățeanu — ori cât ar cerceta teoriiile — este însă un realist. Nu manifestă o încredere oarbă în tratate. Cunoscând bine situațiile și oamenii spune de pildă despre propunerea ca „flotele să fie întrebuițate numai ca instrument pentru exercitarea „sanctiunilor internaționale” adică pentru pace, că deși este logică și în strânsă legătură cu pactul Kellogg, ea rămâne totuși un deziderat (pag. 424). În altă parte scrie: „Dreptul internațional nu dă încă siguranța libertății și a sancțiunilor. Forțele navale rămân singurele sancțiuni” sau „Marea, cale de comunicație comună tuturor, nu cunoaște altă sancțiune decât legea forței” (pag. 425), sau „în domeniul Dreptului internațional soluțiunile trebuiesc să fie viabile, adică să se inspire din fapte” (pag. 426).

Altundeva găsim o afirmare și mai categorică despre valoarea realităților: „Absolutul este rezervat unei lumi cu o substanță spirituală, pe care n'o putem nici aprecia nici prevedea măcar”.

Nu este însă un descurajat față de ceea ce se vede în raporturile internaționale, *ci are toată încrederea în puterea Dreptului*, Libertatea mărilor — după părerea autorului — se va realiza desigur într'un univers organizat și pacificat. Pentru a se ajunge acolo nu trebuie să se pretindă totul numai dela știința juridică. Trebuie o colectivitate internațională armată contra agresorilor și contra celor ce violează legile războiului și în care n'ar mai exista neutrii și spectatori binevoitori. Incetul cu incetul și cu ajutorul științei juridice se va rezolva problema războiului, a dezarmării și implicit a libertății Mărilor și a prizelor maritime.

Pentru aceasta — însă — se cere un alt spirit internațional decât cel contemporan și care să se întemeieze pe colaborarea și solidaritatea Statelor mari și mici. Astăzi spiritul internațional este încă nomad și caută lumina, care să-l ducă spre ramura de măslin și unitatea perfecțiunii sale. (par. 429—430).

Cu asemenea concepți și cu această credință își termină lucrarea afirmând cu hotărâre: „Libertatea Mărilor și prizele maritime, mai mult decât un cuvânt magic și o dorință, constituiesc o problemă internațională, care depășește frontierele și ascunde germenii, care pun în pericol pacea lumii. Soluționarea

definitivă depinde de starea de spirit a marilor Puteri maritime, funcțiune a inegalității geografice-sociale. Nu poate exista organizare solidă a păcii fără a se înlătura, sau ajunge cel puțin la o înțelegere principală asupra libertății Mărei și dezarmării navale” (pag. 430).

Aceste câteva fragmente pun în adevăraata lumină preocupările și ideile autorului asupra valorii și misiunii Dreptului pentru relațiile popoarelor și triumful păcii.

Intr-o lucrare, în care se tratează un subiect așa de întins și cu puncte de vedere așa de felurite este firesc să se găsească și părți care să nu fie pe placul tuturor. Se poate pretinde că unele chestiuni au fost dezvoltate prea mult, altele prea puțin, că s'a întrebuințat uneori cuvinte care puteau fi înlocuite prin altele mai ușor de înțeles sau mai potrivite ideilor exprimate, că ici sau colo s'ar observa mici lipsuri de doctrină sau de jurisprudență, etc. etc. Iar dacă trecem la fondul chestiunilor tratate, critica poate descoperi un câmp și mai larg. Câți dintre cititori și mai cu seamă dintre cunoscători nu pot avea alte păreri decât D-l Fundățeanu?

Este stabilit însă că valoarea unei lucrări nu este apreciată după defectele-i mărunte, dacă sunt, ci după o cercetare asupra întregimei ei.

Judecată în acest chip, o lucrare ca aceasta, bogată în însușiri de formă și fond este, necontestat, o lucrare remarcabilă.

Ea, dealtminteri, afară de alte aprecieri favorabile, a fost cinstită de Colegul nostru D-l N. Titulescu, cu o prefață elogioasă de 24 pagini, care, întrecând limitele obișnuite, este o contribuție prețioasă pentru problemele cuprinse aci.

Pentru meritele arătate în mod sumar, propun să se acorde Domnului Fundățeanu premiul Asachi.

Este de dorit ca autorul să continue cu aceiași râvnă studiile și cercetările în acest domeniu, în care este încă atât de făcut, mai ales în literatura noastră juridică.

Andrei Rădulescu

Teoria generală a obligațiunilor comerciale în raport cu tehnica obligațiunilor civile

Acest titlu, foarte sugestiv, a fost dezvoltat în mod amplu și conștiincios de Domnul magistrat D. D. Gerota, asistent universitar la Facultatea de drept din București).

În această lucrare, după cum titlul ne-o lămurește, autorul caută să fixeze principiile stăpânitoare ale obligațiunii comerciale, prin raportarea la principiile fundamentale ale dreptului, și, în special, ale dreptului civil.

Evident lucrarea este și foarte interesantă, chiar prin aceea că se îndrumează la materia cea mai im-

portantă a dreptului; și eu îndrăznesc să spun, că tot dreptul se poate reduce la teoria obligațiunii. Și de aceea, aproape toți autorii de drept când deschid cartea obligațiunilor nu pot rezista să nu ridice la suprafață cuvintele atât de importante ale lui Tarde, din „Les transformations du droit“, după care obligațiunile ar fi pentru drept, *aceia ce teoria valorii este pentru economia politică: problema centrală spre care alunecăm pe toate pantele discuțiunilor*¹⁾.

Și Domnul Gerota subliniază importanța „*obligațiunii*” în drept, socotind-o ca o „*forță coercitivă și de gravitațiune, care dacă ar înceta să mai coopereze, fiecare, răătăciud într-o stare de anarhie...*”, s-ar ajunge astfel la o anarhie prejudiciabilă însăși ordinii publice²⁾.

În ce mă privește, eu am încercat, deschizând anul acesta cursul de drept civil³⁾ cu o nouă serie de studenți, să încadrez întreaga cercetare a dreptului civil în teoria obligațiunii. Obligațiile formează o catenă în care se înfeudează de minune și dreptul persoanelor (de care ține și dreptul familiei), și proprietatea, ca și toate mijloacele de dobândirea ei, cum și toate izvoarele de naștere ale obligațiilor.

Și socotesc legitimă încercarea de descătușare a dreptului civil de lozinca că dreptul civil e un cod al proprietății și al dreptului de familie, căci obligația este viața întregă a dreptului de sub întreg aspectul dreptului privat, ca și al dreptului public.

Înadevăr, dreptul este marele tractor al câmpului social organizat, — un tractor cu două puternice brăzdare: unul al obligațiunii de a coopera la funcția socială — a dreptului public; altul este al obligațiunii de a se supune normei juridice care îmbracă interesele legitime ale indivizilor — dreptul privat.

În *dreptul public* accentul grav al obligațiunii ar cădea pe interesul social, privit în sfera drepturilor colectivității de cetățeni, din grănițuirea unui stat și organizarea lui sub puterea suveranității naționale.

În *dreptul privat* accentul pică pe individ, și interesele sale private, din sânul colectivității sociale.

Este însă adevărat că și în această ordine privată, accentul se poate pune încă, fie pe noțiunea de individ în sine și autoritatea în drept ce o dă exclusiv voința sa legătoare de acte și fapte juridice; sau pe societatea din care individul face parte și interesul pe care îl suscită subiectul de drepturi prin actul, sau faptul juridic, pentru ordinea socială căreia aparține, — dreptul fiind un normativ, social prin geneză, prin esență și întreg *finalismului*, — și rostul lui social fiind însă, și măsura valorii și prestigiului său.

Dreptul privat câtă să fie privit deci prin un *concept social* și nu individual; și trebuie să răspundă principiilor fundamentale care leagă societatea care și l-a dat. Trebuie să corespundă legilor fundamentale scrise în Constituție; altfel, dechizându-se drep-

1) Tarde, lococit pg. 125

2) Gerota, loc-cit pg. 15.

3) Curs de deschidere la Facultatea de drept din Iași 1936/7.

tul la recursul de neconstituționalitate; și câtă să corespundă și legilor, și mai fundamentale, care stau pe deasupra oricărei Constituții: — de a *deservi ordinea socială*, pentru care atât Constituția, ca și ori care alte legi, sau norme de drept, sunt numai mijloace de realizare ale ordinii sociale.

Și, la acest concept modern, social se oprește și d-l Gerota.

Dealtfel conceptul social pare să fi fost la baza vechiului drept francez și nu s'ar putea spune că nu s'ar descifra un atare concept, până la un punct, chiar în complexul dispozițiilor codului civil actual (francez și român) individualist, recunoscut.

În adevăr și vechiul drept francez consacra stipulațiile pentru altul și multe alte instituțiuni și norme care caracterizează conceptul social; după cum și Condica civilă actuală, dar mai ales Constituția revizuită din 1923, care consacră proprietatea ca funcție socială, etc.

Cât pentru *jurisprudența română*, trebuie să recunoaștem că se inspiră profund dela conceptul social, în ce privește de pildă, justificarea acțiunii dreptului direct al terțului beneficiar din *stipulațiile pentru altul*; consacrarea noțiunii de *cauză* ca element esențial al convențiilor, dar ridicată din câmpul adânc profilat al motivelor impulsive și determinate; consacrarea contractului *colectiv de muncă* consacrarea *titlurilor la purtător* în civil; ideea de valută economică și contrabalansare ale obligațiilor dintr'un contract și noțiunea adiacentă de *condiție rezolutorie subînțeleasă* (art. 1020 1021 c. civ.) și de „*condictio non adimpleti contractus*”, etc.

De aceia, după ce în partea generală introductivă, autorul cercetează noțiunea de obligație, interdependența regulilor de drept comercial cu ale dreptului civil, superioritatea de tehnică juridică a dreptului comercial și aspectul contractelor comerciale; în partea I-IV inclusiv a cercetării de fond specială a obligațiunii comerciale în raport cu cea civilă, cercetează: aspectul declarațiunii de voință ca fapt generator de obligațiuni comerciale, formarea, executarea stingeră și probațiunea obligațiunilor comerciale. Și sub această bogată etichetare găsim examinate chestiuni fundamentale ale dreptului obligațiunilor, cum de pildă:

a. *Examinarea declarațiunii de voință și efectele ei.*

Și aci autorul, se atașează conceptului social pentru a consacra efectul obligatoriu al voinței creatoare de obligațiuni, a *voinței declarate* (Erklärungswille), care este mai conform cu natura socială a dreptului, cu valoarea de circulație a obligației și de interes pentru terții subachizitori și cu stabilitatea mai expresivă a raporturilor juridice de obligațiune. Și repudiază, așa dar, conceptul clasic, individualist, al *voinței reale* (Geschäftswille), care pare să stea totuși la baza condiceii noastre civile, față cu dispoziția art. 977 c. civ. „*Interpretațiunea contractelor se face după intențiunea comună a părților contractante, iară nu după sensul literal al termenilor*”.

De altfel chiar în sistemul condiceii noastre civile, atât doctrina, cât și jurisprudența, sunt de acord ca această fixare a intențiunii comune, a voinței deci reale a părților, să se facă cu elementele intrinseci ale actului și deci, de a nu da acces la alte probe nescrise, în contra actului scris decât atunci când actul ar fi neclar ambiguu sau incomplet.

Dar în tot cazul când actul e clar în redacțiunea sa nu i este îngăduit judecătorului de a-l interpreta și altera sensul literal precis pe care-l are.

b) Privitor la efectele *declarațiunii unilaterale de voință*, autorul părăsește de asemenea sistemul clasic individualist al codului.

În adevăr, potrivit acestui concept individualist, isvoarele obligațiunilor ar apărea ca limitativ indicate de legiuitor, la cele cinci cunoscute isvoare de obligațiune.

Și totuși s'a găsit necesar și legitim — ținându-se seama de evoluția vieții sociale — ca să se consacre ideea declarațiunii unilaterale de voință, ca creatoare de obligațiuni, dar spiritele juriștilor erau prea stăpânite de ideea contractului ca isvor de obligațiune și pe care căutau să l descifreze uneori până și în materia testamentului, succesiunii, care nu ar investi cu drepturile adecvate pe succesori, ori legatar, în contra voinței acestuia. Desigur, era excesiv. Dar o parte a doctrinei, primind în principiu noua concepție, a găsit totuși necesară o limitare în condiția declarațiunii unilaterale de voință și următor acestui concept eclectic s'a și redactat B. G. B. german din 1900. În adevăr prin art. 145 c. civ. german se prevede că a *cel ce propune altuia încheierea unui contract, este obligat de propunere*. Dar art. 305 civ. german adaugă: „*pentru constituirea unei obligații prin act juridic, precum și pentru modificarea conținutului unei obligații, este necesar un contract între părți, întru cât legea nu prevede altceva*”. Deci și în sistemul codului german, concepția nouă apare ezitantă și numai ca excepție, în cazurile prevăzute de lege: 1. *Promisiunea*: a) de contractare, b) de recompensă (auslobung) și c) piae causae, pentru fundațiuni;

2. *A stipulațiilor pentru altul* (art. 328 c. civ. g.) cu aplicațiuni la titlurile de obligație la purtător, la asigurările asupra vieții, rente viagere.

Ba, chiar și *proiectul franco-italian* al obligațiunilor, prin art. 60, consacră tot cu o restrângere formală, puterea creatoare a obligațiunii unilaterale, supunând o unei întreite condiționări: a) a încadrării ei printr'un act scris, a limitării ei la un timp determinat; c) și producerea de efecte numai de la data ajungerei declarațiunii la cunoștința destinatarului (cam așa cum găsim și în dispoziția din art. 38 din c. com. român).

Autorul lucrării ce recenzăm aci, arată că această nouă noțiune a fost consacrată larg și necondiționat (ca în proiectul franco-italian) și prin anteproiectul de cod comercial din 1935 art. 365 și pare că aprobă conceptul franco-italian; în tot cazul D-sa

susține noua concepție a efectelor declarațiunii unilaterale de voință.

c) Formarea *contractelor între neprezenți* este atacată de asemenea de d-l Gerota, subliniindu-se între altele:

Ca situația juridică a contractelor între persoane care nu sunt de față, una față de alta, nu se leagă propriu zis de *natura comunicațiunii voinței contractuale*, — cum s'a încercat uneori a se pretinde, — ci de condiția în sine a prezenței, ori neprezenței ambelor părți în momentul formării contractului. Desigur nici chiar între părțile de față nu se poate concepe o actualizare perfectă, în mod absolut — a manifestărilor de voințe; dar se pornește de la ideea permanentizării, în o formă statică, a voinței exprimate, și deci a dăinuiri ei până ce celălalt, ce este de față, acceptă.

Tot astfel voința statică, încrustată în un înscris o scrisoare, o telegramă, etc. circulă cu instrumentul ei doveditor care o permanentizează până partea interesată se pronunță.

Dar a o condiționa numai de natura comunicațiunii ei, este și neconform cu realitatea și de natură a aduce consecințe juridice inacceptabile. În adevăr, în formarea contractului prin manifestarea voințelor la telefon, dacă am admite sistemul naturei comunicațiunii, ar însemna că contractul s'ar perfecta între prezenți; dar tot ar rămâne dificultatea, cum bine remarcă d-l Gerota, de a se ști cari va fi forul competent de judecată în o afacere comercială tratată în acest fel (și după care competentă este și a locului unde s'a încheiat contractul)? Încercarea de a se socoti pe ofertant, deplasat pe calea telefonului, la domiciliul acceptantului prezintă neajunsuri și nu satisface complet. De aceea autorul se oprește la părerea că contractarea prin telefon este o contractare între persoane îndepărtate.

d) Și nu omite a examina autorul aci și situația juridică a *contractelor formate prin automate*, pe care ritmul tot mai accelerat al vieții moderne și mecanizarea ei le ridică la suprafață. Se oprește și d-sa la părerea lui *Vivante*, distingând între *automatele de perfectare și executare* a contractelor — cum sunt de pildă, restaurantele automate; — și *automatele de perfectare a contractului și livrarea numai a instrumentului doveditor* al contractării, pentru a servi la executarea ei; — cum, de pildă: automatul pentru bilete de peron dela calea ferată; — și făcând astfel analiza lor, să determine și efectele juridice.

e) Dar dacă în doctrina civilistă se ridică, cu multă discuție, așa numita chestiune a *tăcerii creatoare de obligațiuni*, se ridică și în cadrul condiceii de comerț dispozițiunea art. 36 C. comercial care dispune că atunci „când propuitorul cere executarea imediată a contractului, și un răspuns prealabil de acceptare nu este cerut și nici chiar necesar, după natura contractului, atunci contractul este perfect îndată ce partea cealaltă a întreprins executarea lui”.

În legătură cu acest text autorul discută părerile diferite ale doctrinei care încearcă să distingă în această redactare, încadrarea mai multor cazuri diferite și nu o întreită condiționare a unui singur caz, — așa cum crede și d-l Gerota, acela al ofertei de contractare dispensată de comunicarea prealabilă a acceptării către ofertant, și cred că are dreptate.

Lucrarea aceasta este mult mai cuprinzătoare și este o lucrare de o reală valoare; și am bucuria să sper că publicistica juridică românească l-a câștigat definitiv pe d-l Gerota și putem aștepta dela d-sa și alte lucrări de drept.

Florin Sion

Profesor universitar - Iași

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNI-UNITE

Audiența de la 28 Mai 1935

Președinția D-lui D. Volanschi, prim-președinie

Ludvic Mozes și W. Zodic cu Ministerul Public

CONSTITUȚIONALITATEA LEGILOR — MITUITOR — PEDEPSIREA LUI DE CODUL PENAL ÎN VIGOARE ASTĂZI ÎN ARDEAL — DACA VIOLEAZĂ PEINCIPIUL EGALITĂȚII ÎNTRE CETĂȚENI.

Din faptul că codul penal în vigoare astăzi în vechiul regat nu pedepsește mituitorul, iar art. 470 din codul penal ardelean îl pedepsește, nu se poate susține că prin aplicarea acestui text de lege se contravine principiului egalității cetățenilor înscris în Constituție, întru cât textul de mai sus se aplică fără deosebire tuturor persoanelor locuind în Transilvania, sub un regim legal menținut prin însăși prevederile Constituției — art. 137.

No. 112. — Respins recursul făcut de către L. Mozes și W. Zodic contra deciziunii penale No. P. II 771/934—25 a Curții de Apel din Brașov Ș. II-a.

Curtea deliberând,

Asupra chestiunii neconstituționalității art. 470 cod. penal ardelean, chestiune ridicată în recursul făcut de L. Mozes și W. Zodic contra deciziunii No. P. II. 771 din 1934—35 a Curții de Apel din Brașov Ș. II-a.

Văzând deciziunea supusă recursului, din care se constată că, prin sentința No. 108 din 15 Februarie 1934, Tribunalul Târnava Mare condamnă pe Lud. Mozes, în baza art. 392, 400 combinat cu art. 96, 99, 70, 71 și 396 c. penal ard., la 6 luni închisoare corecțională, iar pe Wilhelm Zodic, în baza art. 470 c. p. ard., la o lună închisoare corecțională.

Că, în urma apelului făcut de condamnați, Curtea de Apel din Brașov Ș. II-a, prin deciziunea No. P. II. 771 din 1934—25, a respins ca nefondat acest apel.

Că în contra acestei deciziuni, s'a făcut recurs de apărătorul special a acuzaților L. Mozes și W. Zodic personal.

Că, Inalta Curte de Casație Ș. III-a, prin deciziunea No. 376 din 5 Februarie 1936, respinge ca inadmisibile recursurile declarate de apărătorul special al acuzatului L. Mozes, al apărătorului special al acuzatului W. Zodic și al acestui acuzat; respinge de-

asemeni motivele de casare cuprinse în recursul apărătorului special al acuzaților, declarate în fața Curții de Apel Brașov, la pronunțarea aceleiași decizii.

Că, întrucât în ședință, acuzații au depus un motiv privitor la neconstituționalitatea art. 470 cod. pen. ard., Inalta Curte S. II-a a dispus trimiterea dosarului Secțiunilor Unite.

Văzând motivul de neconstituționalitate:

Văzând că prin acest motiv se susține că în codul penal din vechiul regat faptul mituitorului nu se pedepsește și că pedepsindu-se în Ardeal, prin aceasta se creiază deosebiri între cetățenii aceleiași țări, violându-se dispozițiunile art. 1, 5, 8 și 10 din Constituție.

Având în vedere dispozițiunile art. 137 din Constituție, cari prevăd: „se vor revizui toate codicile și legile existente în diferitele părți ale Statului român, spre a se pune în armonie cu Constituțiunea de față și asigura unitatea legislativă. Până atunci ele rămân în vigoare”.

Considerând că legiuitorul constituant preocupat de ideea armonizării diferitelor legi în vigoare în țară, cu noua Constituție și de aceea a unificării legislației pentru întreg teritoriul României, a dispus, prin alin. 1 al. art. 137, ca să se revizuiască toate codicile și legile existente în diferitele părți ale Statului, iar prin aliniatul următor a căutat să evite eventualitatea ca, până la desăvârșirea operei de armonizare și unificare, unele regiuni din țară să rămână lipsite de regim legal; de aceea a dispus ca, până la alcătuirea de către Parlamentul țării reîntregite a unor dispozițiuni menite a crea o nouă stare în locul celei precedente, cu putere de lege pe întreg teritoriul României, cele existente în diferitele părți ale țării să rămână mai departe în vigoare.

Că, în materie penală până la 1 Ianuarie 1937, data punerii în aplicare a noului cod penal unificat Carol II-lea, — sunt și rămân în vigoare, în ce privește Transilvania, dispozițiunile codului din 29 Mai 1878 (legea V).

Că, prin acest din urmă cod, în delictul de mituire, prevăzut la art. 470, se pedepsește nu numai mituitul, dar și pe mituitor, spre deosebire de codul penal din 30 Octombrie 1864 în vigoare în vechiul regat, care nu pedepsește decât pe mituit.

Că, însă, această dispozițiune din legea penală ardeleană, nu contravine principiului egalității cetățenilor înscris în Constituția dela 1923, întrucât ea se aplică fără deosebire tuturor persoanelor locuind în Transilvania, sub un regim legal menținut, după cum s'a arătat, prin însăși prevederile Constituțiunii.

Că, dealtfel, dacă această dispozițiune ar contraveni vreunui principiu constituțional, ea s'ar găsi abrogată prin alin. final al art. 137 din Constituție, care prevede că sunt desființate toate acele dispozițiuni din legi contrarii celor înscrise în prezenta Constituție.

Că, într'un asemenea caz însă, aplicarea de către instanța de fond, a dispozițiunilor art. 470 c. penal ardelean și față de mituitor, prin pedepsirea acestuia, — ar fi putut prilejui părții interesate nu un recurs pentru neconstituționalitate, ci un motiv de recurs ordinar, prin care s'ar fi plâns de aplicarea în cauză a unei dispozițiuni abrogate.

Pentru aceste motive, respinge.

INALTA CURTE DE ICASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența de la 10 Iulie 1936

Președinția D-lui Al. Luca, președinte

Casa Rurală cu comandor R. Herter

EXECUȚIUNE SILITĂ. — URMĂRIRE IMOBILIARĂ. — CASĂ RURALĂ. — DESFIINȚAREA ORDONANȚEI DE ADJUDECARE. — SUME DATO-RATE ÎN CONTUL CREANȚEI. — DOBÂNZI. — ART. 82 DIN LEGEA CASSEI RURALE ȘI ART. 68 DIN LEGEA DE LA 7 APRILIE 1934.

Atunci când adjudecarea s'a făcut după o urmărire cerută de Casa Rurală pentru o creanță a sa, adjudecatorul trebuie ca conform art. 82 din legea Casei Rurale să plătească chiar în primirea acestei instituțiuni sumele datorate în comptul creanței ei, astfel că în caz de desființarea ordonanței de adjudecare în baza art. 68 din legea lichidării datoriilor de la 7 Aprilie 1934, Casa rurală este obligată să restituie ea adjudecatorului suma astfel primită.

Această obligațiune însă având de obiect o sumă de bani, adjudecatorul conform art. 1088 cod. civil, va putea cere pentru ea dobânda legală, însă numai din ziua chemării în judecată iar nu și pentru timpul anterior desființării ordonanței de adjudecare.

No. 911. — Admis recursul făcut de către Casa Rurală în contra deciziei civile cu No. 96/936 a Curții de Apel din București S. III în proces cu comandor R. Herter.

S'au ascultat d-nii avocați Em. Dendrino pentru recurentă și S. Rosental pentru intimat.

Curtea deliberând,

Asupra recursului făcut de Casa Rurală în contra deciziei civile No. 98 din 11 Martie 1936, a Curții de Apel București Secția III-a.

Având în vedere deciziunea atacată din care rezultă: Intimatul în recurs, comandor R. Herter s'a prezentat la licitația publică ținută pentru vânzarea moșiilor Salcia și Rășani din județul Prahova, proprietatea debitoarei Ana Serghiescu și adjudecându-se asupra sa ambele moșii pe prețul de 3.205.000 lei, a depus în ziua de 4 Decembrie 1930 la Casa Rurală, creditoarea urmăriitoare, partea din preț care reprezenta creanța numitei case, adică lei 3.045.000 emițându-se pe numele său ordonanțele de adjudecare No. 293 și 294 din 12 Ianuarie 1931. Făcând debitoarea Ana Serghiescu recurs și survenind între timp legea de conversiune din 1932, de ale cărei dispozițiuni ea era în drept să beneficieze, comandorul R. Herter a cerut să i se restituie prețul depus conform prevederilor zisei legi, cerere care i-a fost admisă de Tribunalul Ilfov și Curtea de Apel București, fiind casată însă ulterior fără trimitere, deciziunea Curții de Apel în urma declarării de neconstituționale a principiilor dispozițiuni ale legii. În timpul judecării recursului său Casa Rurală pentru a evita executarea a consemnat la 25 Noembrie 1932, la Casa de Depuneri suma a cărei restituire o ce-

ruse comandorul R. Herter; dar după casarea amintită a deciziunii Curții de Apel București, a ridicat această sumă la 7 Iulie 1934, cum și dobânda de 85.869 lei, bonificată în timpul consemnării. După această intervenind legea lichidării datoriilor din 7 Aprilie 1934, debitoarea Ana Serghiescu a cerut Inaltei Curți și a obținut conform dispozițiilor legii desființarea celor două sus menționate ordonanțe de adjudecare, iar Casa Rurală la 28 Noembrie 1934, a consemnat suma de 3.045.000 lei, a cărei eliberare în primirea comandurului R. Herter s'a făcut fără opunerea Casei Rurale, posterior la 22 Ianuarie 1935, comandorul R. Herter a chemat în judecată Casa Rurală cerând să fie obligată a-i plăti suma de lei 971.939 reprezentând dobânda legală la suma de lei 3.045.000 pe timpul dela 4 Decembrie 1930 până la 28 Ianuarie 1934; Tribunalul Ilfov Secția I-a prin sentința civilă No. 979 din 13 Iunie 1935, a admis în parte acțiunea obligând Casa Rurală să plătească dobânda convenită pe timpul arătat și pe care a stabilit-o la suma de lei 684.7577. Pentru a da această soluțiune Tribunalul după ce constată că suma de 3.045.000 lei a fost deținută în intervalul indicat de Casa Rurală, afară de perioada în care a fost consemnat la Casa de depuneri și pentru care tot Casa Rurală a încasat dobânda produsă, arată apoi că susmenționatele ordonanțe de adjudecare trebuiesc considerate în urma desființării lor, ca și când nu au avut ființă și deci în virtutea efectului declarativ al hotărârilor părțile urmează a fi repuse în drepturile lor statu quo ante, așa că reclamantul urmează a reintra în posesia banilor depuși la timpul depunerii iar deținerea lor de către Casa Rurală cu excepția timpului cât au fost consemnați la Casa de Depuneri are caracterul unei dețineri fără cauză și folosință în detrimentul reclamantului. Din acest caracter al deținerii sumei în discuțiune și din efectele sus arătate ale hotărârii de desființare a ordonanțelor de adjudecare — desființare pronunțată nu pentru vicii de formă ci în baza legii, — tribunalul deduce că părta trebuie obligată să plătească dobânzile legale, adăogând că părta socotind debitoarei Ana Serghiescu dobânda convenită pe tot timpul până la zi și fiind obligată conform legii lichidării datoriilor să reducă creanța aceleia cu 50%, ea nu a putut în baza principiului că nimeni nu are dreptul a se îmbogăți în dauna altuia să se folosească și de dobânda banilor depuși de reclamant, căci pe timpul cât a stat în mâinile sale, nu a putut să stea imobilizați, ci desigur au produs dobânzi prin operațiunile părta între altele că nu poate fi obligată la plata dobânzilor, deoarece reclamantul a recunoscut într'un proces anterior că suma depusă a constituit un depozit de care deci ea nu s'a folosit, tribunalul a înlăturat obiecțiunea motivând că

deși până la rămânerea definitivă a ordonanțelor de adjudecare suma depusă constituia un depozit, totuși părta nu dovedește că i-a ținut în Casa de Fier și nu i-a folosit în operații de împrumuturi și că dimpotrivă întrebuințarea sumei depusă în profitul părteii se învederează din faptul că a căutat tot timpul să țină la dispoziția sa suma nî cestiune, consemnând-o numai cât a durat primul recurs declarat de ea și refuzând a restitui banii la cererea reclamantului.

Având în vedere că în contra sentinței Tribunalului a făcut apel Casa Rurală apel pe care Curtea din București Secția III-a l-a respins ca nefondat prin deciziunea atacată cu recursul de față. Pentru a da această soluțiune Curtea de Apel arată mai întâiu că adoptă motivele din sentința Tribunalului și apoi examinând susținerile apelantei, arată că deși depunerea prețului de adjudecare fiind făcută conform art. 52 din legea Casei Rurale a avut o cauză legală, însă ordonanțele de adjudecare fiind declarate pe baza dispozițiilor legii din 7 Aprilie 1934, și părțile având a fi puse în situația statu quo ante, zisa cauză legală este considerată că nu a existat niciodată și deci depunătorul sumei trebuie să reintre în posesia și folosința acestei sume cu începere dela data dpunrii ei așa că nu era necesară o dispozițiune expresă a legii care să prevadă plata de dobânzi și nu sunt aplicabile regulile dreptului comun relative la depozit și la exigibilitatea dobinzilor. Mai departe Curtea de Apel găsește fondat și temeiul propuse de Casa Rurală pentru a dovedi că nu a făcut operațiuni de plasament în timpul cât a deținut sumă găsindu-le că nu sunt utile și pertinente în cauză. Pentru a motiva lipsa de utilitate și pertinentă a acestor probatorii Curtea de Apel invoacă faptul că părta, Casa Rurală, este o instituție comercială care face operații prin intabularea fondurilor ei că banii fiind fungibili chiar dacă nu ar fi fost întrebuințați în speculațiuni comerciale ci păstrați în cassă și întrebuințați în administrația curentă încă reclamantul are dreptul a cere dobânda banilor că deținuți fără cauză.

Văzând criticile aduse deciziunii Curții de Apel prin motivele de casare astfel formulate.

1. „Exces de putere, violarea și greșita interpretare a art. 1088 c. civ. alin. 11 combinat cu art. 82 din legea Casei Rurale din 17.5.1930 combinat cu art. 52 aliniatul penultim din legea asanării din 19.IV.1932 cu art. 68 din legea pentru lichidarea datoriilor din 7.IV.1934 și art. 563 pr. civ. Nemotivare.

„Dl. comandor R. Herter s'a purtat adjudecatură a două moșii; „Salcia” și „Răsani” aparținând Dnei Ana Serghiescu debitoarea Casei Rurale și pusă în vânzare de ea. Adjudecarea s'a făcut pe baza legii Casei Rurale care prin art. 82 o

bligă pe adjudecator ca partea din preț reprezentând creanța Casei Rurale să o depună chiar la casieria acestei instituțiuni, în termen de 15 zile. Pe baza legii lichidării datoriilor (7.IV.1934) ordonanțele de adjudecare respective au fost desființate de către Inalta Curte de Casație, debitoarea dovedind pe calea art. 68 din acea lege, că beneficiază de dispozițiunile ei. De îndată ce Inalta Curte de Casație secțiunile Unite, s'au pronunțat asupra constituționalității legii arătate Casa Rurală a consemnat pe numele D-lui R. Herter suma de 3.045.000 lei, reprezentând partea din prețul adjudecării depusă de ea, — după adjudecare iar Dsa a și încasat acea sumă, cerând liberarea recipisei. — Ulterior, în Ianuarie 1935, Dsa a intentat în contra noastră o acțiune prin care cerea să fim obligați a-i plăti o dobândă pe timp cât a deținut suma depusă la noi, căci ordonanțele desființându-se, acea sumă, ar fi fos deținută fără cauză și deci i s'ar fi datorat dobânzi, Tribunalul Ilfov Secția I-a a admis acțiunea iar Curtea de Apel București, Secția 3-a, prin deciziunea No. 95/936, — atacată de noi prin prezentul recurs — a respins apelul nostru.

„Am susținut înaintea instanțelor de fond că nu se poate acorda o dobândă fără să existe o convențiune în acest sens, sau un text de lege și că în speță, neexistând convențiunea art. 82 din legea Casei Rurale neprevăzând că în caz de desființarea ordonanțelor de adjudecare prețul trebuie restituit împreună cu o dobândă, dispozițiune care nu este cuprinsă nici în art. 52 alin. penultim al legii de asanare (1932) nici în art. 68 al legii lichidării (1934) nici în art. 563 pr. civ. — o dobândă nu poate fi datorată decât în momentul când se cere suma prin justiție și odată cu cererea acestei sumi, conform art. 1088 cod. civ. — In speță nu s'a făcut o cerere în justiție pentru restituirea sumei de 3.045.000 lei, căci ea a fost restituită din propria inițiativă a Casei Rurale iar atunci când cu doi ani anteriori, se ceruse de adjudecator, restituirea sumii pe baza art. 52 din legea Argetoianu, cerere care se dovedise ulterior ilegală ca fiind făcută pe baza unei legi neconstituționale, nu se ceruse nici o dobândă. Nu se putea prin urmare fără violarea citatelor texte de lege, admite o cerere de dobânzi făcute separat în Ianuarie, pentru dobânzi nereclamate la o sumă restituită în Noembrie 1934. Numai prin exces de putere și fără o motivare bazată pe motive reale s'au putut acorda dobânzi pe simpla considerațiune că prin desființarea ordonanțelor de adjudecare lucrurile trebuiau repuse în starea lor anterioară, căci această repunere nu implică o adăogire la dobânzi de natură a transforma depozitul unei sume, într'un adevărat împrumut nesolicitat de nimeni.

„II. Violarea art. 1593, 1064, 1068 cod civ. și nemotivare.

„Am susținut că acea sumă urmând a fi considerată ca aflată în depozit la Casa Rurală, contractul de depozit este esențial gratuit, conform art. 1604 depozitul trebuie înapoiat astfel cum a fost primit, iar art. 1608 aliniatul II arată că la un depozit de bani nu se datorează nici o dobândă Curtea arată că acele dispozițiuni nu ar avea vre-o aplicațiune în speță, pe motiv că odată creanțele desființate, suma trebuie considerată că a fost deținută de Casa Rurală fără nici o cauză. Judecând astfel Curtea violează citatele texte și nu motivează pe nici o bază legală deciziunea sa, căci existența unei cauze legale trebuie apreciată în mometul când suma a fost depusă de noi, independent de legile ulterioare producând obligațiunea restituirii ei. Or, este cert că în momentul depunerii sumei cauza legală exista; art. 82 din legea Casei Rurale.

„III. Violarea principiilor elementare de drept în materia teoriei îmbogățirii fără cauză și răsturnarea principiului elementar înscris în art. 1169 cod. civ. că acel ce face o propunere în justiție, trebuie să o dovedească.

„Curtea luând drept bună susținerea fostului adjudecator că noi trecând în contul debitoarei noastre Ana Serghiescu, dobânzi la creanța sa pentru timpul cât prețul adjudecării a stat în depozit la noi, nu putem în acelaș timp avea vre-un beneficiu din păstrarea sumei depusă de adjudecator și conchide că o îmbogățire bazată pe această împrejurare ar fi fără cauză, judecând astfel, Curtea pornește dela o premiză care trebuia dovedită, a profitului cules de noi din depozitarea sumei și aplică cazului nostru teoria îmbogățirii fără cauză, deși condițiunile strict cerute în drept pentru existența unei atari acțiuni, nu erau îndeplinite. Se cere o transmisiune de „bun” dela o persoană la alta, care să fi avut drept rezultat sărăcia unuia și îmbogățirea altuia și fără ca transmisiunea să fi avut o cauză legală. In speță transmisiunea a avut o cauză ilegală: art. 82 Legea Casei Rurale, iar îmbogățirea nu a fost dovedită, sarcină care incumba reclamantului.

„IV. Violarea art. 1199, 1203 cod. civ. și a dreptului de apărare în justiție, Curtea refuză probatoriul cerut de Casa Rurală, bazată pe o prezumțiune, aceea că banii — ar fi produs un folos oarecare instituțiunii, prezumțiunea care putea fi dobândită cu proba contrarie, care însă ne-a fost refuzată, fără temei legal și serioasă motivare.

„V. Violarea și greșita interpretare a art. 82 din legea Casei Rurale.

„Am susținut că deoarece art. 82 nu prevede obligația restituirii sumei cu o dobândă oarecare, aceasta înseamnă că legiuitorul a înțeles că chiar un beneficiu dacă ar fi rezultat din acea depunere,

el să fi dobândit Casei Rurale, și numai printr' o eroare de fapt se susține că am fi păstrat tăcerea asupra sumei realizată ca dobândă pentru timpul cât banii de teama unei executări au stat la Casa de Depuneri. La pag. 9, 10, 13 ale concluziunilor noastre ne-am ocupat de această chestiune, arătând că acea dobândă ni se cuvenea tot nouă, însă Curtea judecând altfel a violat citatul text și ceiace este curios, a recunoscut fostului adjudecatar dreptul la o dobândă mai mare chiar dacă aplicându-i-se procedura civilă comună prețul ar fi fost depus la Casa de Depuneri.

Considerând că legea lichidării datorii agricole și urbane din 7 Aprilie 1934, desființând prin art. 68 sub anume condițiuni ordonanțele de adjudecare în contra cărora există recurs, a dispus că se va restitui adjudecatarului, prețul și taxele depuse pentru obținerea ordonanței, fără a prevedea pentru aceasta dreptul de a mai reclama și vre-o sumă pentru prejudiciul ce ar fi încercat din cauza lipsei de folosință a banilor pe timpul dela depunere și până la restituirea lor.

Considerând că atunci când adjudecarea s'a făcut după o urmărire cerută de Casa Rurală pentru o creanță a sa adjudecatarul trebuia conform art. 82 din Legea Casei Rurale, să plătească chiar în primirea acestei instituții sumele datorate în comptul creanței ei, urmează ca în caz de desființarea ordonanței de adjudecare în baza art. 68 din legea dela 7 Aprilie 1934, Casa Rurală este obligată să restituie ea adjudecatarului suma astfel primită.

Că această obligațiune având de obiect o sumă de bani, adjudecatarul conform art. 1088 cod. civ. va putea cere să i se plătească pentru ea dobânda legală, dar numai din ziua chemării în judecată.

Că pentru timpul anterior desființării ordonanței de adjudecare, când prețul adjudecării a fost lipsit de folosința banilor depuși, el nu va putea pretinde dobânda legală și în genere nici o despăgubire, sub nici o formă, deoarece nu există nici un text de lege care să-i recunoască atare drept, ori convențiunea din care el să decurgă și nici nu se poate imputa Casei Rurale o culpă generatoare de daune pentru deținerea banilor

Că numai dacă se va stabili că în acel timp al deținerii sumei depusă de adjudecatar Casa Rurală încasându-și dela debitorul urmărit toate drepturile creanței sale conform legii a întrebuințat totdeodată în interesul și profitul său și suma depusă de adjudecatar realizând astfel o îmbogățire fără cauză în paguba adjudecatarului — numai în atare caz acesta va putea în baza principiului îmbogățirii fără cauză să pretindă nu dobânda legală a banilor depuși, ci re-

stituirea câștigului realizat de Casa Rurală în condițiunile arătate.

Considerând că în speță este constant în fapt că s'a acordat intimatului adjudecatarul comandor R. Herter prin deciziunea atacată cu recurs dobânda la suma pe care el a depus-o la 4 Decembrie 1930, conform art. 82 legea amintită la Casa Rurală în comptul creanței acestei instituțiuni ca parte din prețul adjudecării pentru obținerea ordonanțelor de adjudecare, ordonanțe cari au fost ulterior desființate în baza art. 68 leg. citată dela 7 Aprilie 1934.

Că instanța de fond a acordat această dobândă, deși este iarăși constant în cauză, atât faptul că s'a restituit adjudecatarului de către Casa Rurală suma depusă fără să fi fost reclamată prin o cerere în justiție cât și faptul că nu a existat nici o convențiune din care să decurgă dreptul la dobândă.

Că această procedare a instanței de fond fiind contrarie principiilor expuse mai sus este greșită, așa că snt întemeiate criticile ce i se aduc prin motivul I de casare.

Că dacă instanța de fond pentru a justifica acordarea dobânzii, a invocat efectele hotărârii de desființarea ordonanțelor de adjudecare — efectele pe cari le arată că ar consta în repunerea părților în situația statu quo ante și în faptul că deținerea sumei de către Casa Rurală ar constitui o deținere fără cauză. — această justificare este și ea greșită.

Că în adevăr, repunerea vechi situațiuni, implică reintrarea în patrimoniu adjudecatarului numai a sumei depusă de el — atât cât a depus, adăogarea oricăror alte sume, constituind o modificare nu o restabilire a vechii situații; iar deținerea sumei de către Casa Rurală, în timpul cât a avut loc, nu a fost lipsită de cauză ci a avut o cauză legală în obținerea ordonanțelor, de adjudecare — cauză a cărei suprimare fiind rezultatul voinței legiuitorului și nu al unui fapt imputabil Casei Rurale, ea nu poate conduce la îndreptățirea intimatului adjudecatar de a cere pentru aceasta Casei Rurale vre-o despăgubire, sub nici o formă afară bineînțeles de cazul în care ar exista o îmbogățire fără cauză realizată de Casa Rurală în paguba intimatului.

Că, deci, sunt întemeiate criticile aduse în acest punct de vedere instanței de fond prin motivul II de casare.

Considerând că este exact că instanța de fond a mai invocat în hotărârea sa și principiul îmbogățirii fără cauză.

Că însă, instanța de fond, în aplicarea principiului îmbogățirii fără cauză să stabilească existența în favoarea Casei Rurale a unui profit realizat pe urma deținerii sumei depusă de intimatul adjudecatar, a invocat pentru perioada de timp când banii depuși au fost consemnați de Casa Rurală, adică dela 26 Noiembrie 1932,

până la 7 Iulie 1934, faptul că s'a plătit de Casa de Depuneri o bonificațiune de 85.869 lei pe care a încasat-o, — Casa Rurală, iar pentru celălalt timp, instanța de apel arată că existând o deținere fără cauză a banilor fiind fongibili, chiar dacă nu ar fi întrebuițați în speculațiuni comerciale plasamente, sau altele ci au fost ținuți în casă și întrebuițați în administrația eurentă, încă intimatul comandor R. Herter are dreptul a cere dobânda banilor săi, reținuți fără cauză,

Considerând că în cecece privește perioada de timp în care banii fiind consemnați de Casa Rurală au produs o bonificație de 85.869. lei pe care recurenta a încasat-o deși pentru acelaș timp lichidase față de debitoarea urmărită toate drepturile creanței sale conform legii, aceasta încasare a bonificației constituie evident, o îmbogățire fără cauză, a cărei restituire intimatul adjudecatar era în drept a o cere — așa că în această măsură soluțiunea dată de instanța de fond este exactă în drept, găsindu-și justificarea în principiul îmbogățirii fără cauză.

Că dar criticile de i se aduc instanței de fond prin motivul V de casare în această privință sunt neîntemeiate și motivul trebuie respins, deoarece art. 82 din legea Casei Rurale de a cărei violare se plânge recurenta — nu are nici o legătură cu această chestiune căci nu pe dispozițiunile cu caracter de simplă procedură cuprinse în el s'a înfemeiat instanța de fond pentru a decide că suma de 85.869 lei se cuvine intimatului, ci pe principiul de drept sus indicat.

Considerând că pentru celălalt timp în care suma de bani depusă de intimat nu a fost consemnată, ci s'a deținut de Casa Rurală instanța de fond nu motivează existența unui profit realizat de recurentă, căci deși prin unul din considerentele hotărârii lasă a se înțelege, că primește ca o premiză faptul ales de intimat al folosirii de către recurentă a sumei deținută — fapt care nu a fost prin nimic dovedit de intimat și deci din acest punct de vedere cu drept cuvânt se impută instanței de fond prin motivul III de casare, că a violat art. 1169 c. c. dar în afară de aceasta, prin un alt considerent al deciziunii sale instanța de apel afirmă că nici nu este necesar a se stabili existența unui profit, fiind suficient pentru dreptul la dobinzi simplul fapt al deținerei fără cauză a sumei depusă.

Considerând că aceasta din urmă afirmație pe de o parte cuprinde o inexactitate, pentru că după cum s'a arătat, deținerea banilor de către Casa Rurală nu poate fi calificată ca fiind fără cauză și pe de altă parte înlătură aplicabilitatea în speță a principiului îmbogățirii fără cauză și în acelaș timp ea nu poate justifica dreptul de a cere dobândă legală, deoarece intimatul nu a cerut prin acțiune în justiție restituirea sumei depusă.

Că arătată afirmație eronată servind totdeodată și ca justificare a respingerei probatorilor propuse de recurent și amintite mai sus în expunerea faptelor procesului, urmează că greșit au fost respinse și acele probatorii și că, deci, criticile ce i se aduc prin motivul IV de casare sunt întemeiate.

Că, așa dar, acordarea de către instanța de fond a unei sume de bani ca dobândă la prețul de adjudecare depus de intimat, pe timpul cât el nu a fost consemnat la Casa de Depuneri, este în condițiunile din speță, o soluțiune greșită și deci, criticile ce se aduc în baza lor trebuie a se admite a se casa decizia atacată și a se trimite cauza aceleiași Curți de Apel spre judecare din nou respingându-se motivul V de casare.

Că cheltuelile de judecare se fixează prin apreciere la suma de 5.000 (cinci mii) lei.

Pentru aceste motive, casează.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III-a

Audiența de la 21 Octombrie 1936

Președenția D-lui D. Volanschi, Prim. Președinte

Casa Generală de Pensii cu Vespasian Erbiceanu

PENSII DE STAT. — JURNALUL CONSILIULUI DE MINIȘTRI CU NO. 236/933. — DACĂ CONSTITUE O NOUĂ NORMĂ DE CALCULAT A PENSIEI.

PENSII DE STAT. — ÎN REDUCEREA DE 60/0 PREVĂZUTĂ DE JURNALUL NO. 555/933. — DACĂ ATINGE PENSIA DE BAZĂ.

1 Din cuprinsul jurnalului Consiliului de Miniștri cu No. 236/933 se constată că el nu prevede o nouă normă de calcul a quantumului pensiei, în afară de norma din tabloul No. 1 al jurnalului No. 1922 din 1931, ci fixează o limită procentuală a pensiilor, în raport cu salariile înscrise în bugetul pe anul 1933/934, corespunzătoare ultimei funcțiuni avută de pensionar, peste care limită nu se poate trece în fixarea quantumului pensiei pe anul 1933/934.

2 Cota de reducere a pensiei cu 60/0 prevăzută de jurnalul 555/933, deși se calculează asupra pensiei totale, totuși nu atinge pensia de bază, de oare-ce operează numai asupra indemnității de scumpete; ast-fel că prin acest jurnal nereducându-se de cât indemnitatea de scumpete, iar nu și pensia de bază, această reducere nu poate fi considerată ca ilegală, ea nemicșorând cota prevăzută de legea din 1919 și 1922.

No. 1729. — Admis după divergință recursul făcut de Casa Generală de Pensii în contra deciziei Curții de apel S. V-a cu No. 80/936 în proces cu Vespasian Erbiceanu.

S'au ascultat D-ni avocați C. Stoicescu pentru recurentă I. Gruia și Cuțarida pentru intimat și d-l Procuror General C. Viforeanu în concluziuni pentru respingerea recursului.

Curtea deliberând,

Asupra recursului făcut de Casa Generală de Pensii în contra deciziunii Curții de Apel București S.

V-a Nr. 80/936, dată în proces cu Dl. Vespasian Erbiceanu.

Având în vedere că prin această decizie Curtea de Apel a admis acțiunea în contencios introdusă de Dl. Vespasian Erbiceanu, a anulat ca ilegale atât jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 555/933 cât și ordinul Casei Generale de Pensii Nr. 78774 din 1935 și prin consecință a invitat numita Casă de plăți reclamantului cu începere dela 1 Ianuarie 1936, o pensie brută de 17.267 lei lunar, în loc de 14636 lei, cât i se recunoscuse de Casa Pensiilor.

Că, pentru a da această soluțiune, Curtea de Apel motivează că prin art. 18 al in. 3 din legea bugetară din 1 Aprilie 1933 se statuiază și asupra drepturilor ce se acordau pensionarilor cu privire la sporurile de scumpete, referindu-se în această privință la jurnalele Consiliului de Miniștri Nr. 1922/931 și 236/933; că prin jurnalul Nr. 236/933 se fixează ca criteriu de calcul al pensiunilor civile (bază și indemnitate de scumpete) o cotă de 75% în raport cu salariile înscrise în bugetul pe 1933/34, criteriu care se referă la toate pensiunile civile, iar nu numai la acelea cari ar depăși limita procentuală admisă prin tabela Nr. 1 din jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 1922/931; că — mai motivează Curtea — întrucât legea bugetară din 1933 a statornicit un regim juridic obligator pentru toți pensionarii Statului, regim care este încă în vigoare, rezultă că principiile acelei legi cu privire la acordarea indemnității de scumpete își au încă putere obligatorie, atât timp cât jurnalele Consiliului de Miniștri la cari se referă nu sunt modificate; că deși reclamantul, ar avea conform jurnalului Nr. 236/933, dreptul la o pensie de 19875 lei ce reprezintă cota procentuală de 75% din salariul pe 1933, totuși aceasta pensie urmează a fi redusă conform art. 14 din jurnalul cu Nr. 1922/931, la pensia cuvenită în 1931 pentru pensia de bază de 2850 lei, adică la 17.267 bruto lunar; că în ce privește jurnalul Nr. 555/933, care dispune reducerea pensiilor mai mari de 2000 lei cu o cotă uniformă de 6%, Curtea de fond motivează, pe deoparte, că întrucât acea reducere poartă asupra pensiei totale nu numai asupra indemnității de scumpete, ea are caracterul unui impozit, care nu poate fi înființat pe calea unui act administrativ; că, în al doilea rând, motivează Curtea, menționatul jurnal avea aplicabilitate numai pentru anul financiar în curs, adică până la 1 Aprilie 1934;

Având în vedere că, în contra acestei soluțiuni a Curții de Apel, Casa Generală de Pensii a formulat următorul motiv de casare dedus în judecata completului de divergență prin jurnalul din 1 Iulie 1936.

„Exces de putere, gravă eroare de fapt și denaturarea jur. Consiliului de Miniștri Nr. 1922/931, 236/933 și 555/933, violarea dispozițiilor art. 18 din legea bugetară a exercițiului 1933/934, greșită aplicatiune a art. 109 din Constituție.

„Curtea de Apel București S. V-a primind acțiunea în contencios a Dlui Vesp. Erbiceanu a obligat Casa Pensiilor să-i plătească, cu începere dela 1 Ianuarie 1936, o pensie totală de 17.267 lei în loc de 14.636 lei, cât i se plătea, conform ordinului Nr. 78774/935. Pentru a da această soluțiune, Curtea, în prim rând înlăturând efectele jurnalului Consiliului de Miniștri Nr. 555/933, atât pe motiv că este contrar art. 18 al legii bugetare pe exercițiul 1933/934, care a stabilit în mod definitiv că identitatea de scumpete cuvenită pensionarilor va fi aceea prevăzută de jurn. Nr. 1922/1931 și 236/933, cât și pentru că ar fi instituit un adevărat impozit asupra pensiilor prin reducerea de 6% ordonată, ceia ce ar fi

„contrariu art. 109 din Constituție, iar, în al doilea rând, interpretează dispozițiunile jurn. Consiliului de Miniștri Nr. 236/933 în sensul că ei acoraa, în mod general, tuturor pensionarilor, din categoria intimatului drept la o pensie totală de 75% din ultimul salariu, cu rezerva, totuși de a nu depăși pensia plătită în cursul anului 1931.

„Judecând, astfel, Curtea a comis un vădit exces de putere, violând principiile aplicabile în materie și denaturând dispozițiunile eiare ale jurn. Consiliului de Miniștri sus menționate. Întracdevăr, după tabela anexată la jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 1922/931, la pensia de bază de 2850 lei corespunde o pensie totală de 15570 lei, sumă care urma să fie acuitată imediatului înrucat nu depășea pe cea cuvenită în 1931 la pensiunea de baza de 2850 lei. Acest regim a fost menținut prin jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 236/933, care a stabilit încă o limită maximă în raport cu ultima retribuțiune a funcționarului, limită pe care nu se putea trece, dar care în nici un caz nu constituie însăși scumpetea cuvenită. Curtea în mod eronat însă, consideră că prin acest jurnal, s'a adus o nouă sporire pensiilor denaturându-i în mod complet înțelesul. În acelaș timp înlătură dispozițiunile jurnalului Consiliului de Miniștri Nr. 555/933, prin care pensiile mai mari de 2000 lei au fost supuse unei reduceri de 6%, atât pe motiv că acest jurnal contravine dispozițiilor art. 18 al legii bugetare pe exercițiul 1933/934, cât și pentru că ar înșuțui un impozit asupra pensiilor, pe cale administrativă, ceia ce ar fi contrariu Constituției. Prin aceasta, însănta de fond, comite un nou exces de putere, căci legea bugetară pentru exercițiul 1933/934 n'a putut produce efecte de cât până la 1 Iulie 1934 și deci, numai până la această dată putea fi înlăturate efectele jurnalului Nr. 555/933.

Având în vedere că, prin acest motiv de casare, recurenta susține că jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 236/933, n'a adus o nouă sporire pensiunilor, cum greșit a decis Curtea de Apel, ci a stabilit încă o limită maximă în raport cu ultima retribuțiune a funcționarului, menținând însă dispozițiunile jurnalului Nr. 1922/931, potrivit cărora la o pensie de bază de 2850 lei, cât avea reclamantul, corespunde o pensie totală de 15570 lei, sumă care nu depășea pe cea cuvenită în 1931, la pensiunea de bază de 2850 lei; se mai susține de recurentă, că jurnalul Nr. 555/933 era în vigoare la data de 1 Ianuarie 1936, când i s'a stabilit pensia reclamantului — intimat în recurs, deoarece la această dată nu exista nici o dispoziție legală care să fi înlăturat acel jurnal, iar legea bugetară din 1933/934 nu și-a putut produce efectele sale de cât până la 1 Iulie 1934; că acest jurnal nereducând de cât indemnitatea de scumpete cu cota de 6% calculată la pensia totală, iar nu și pensiunea de bază, această reducere n'ar constitui un impozit, cum în mod eronat ar fi decis Curtea de fond.

Considerând că jurnalul Consiliului de Miniștri Nr. 1922/931, ocupându-se de indemnitatea de scumpete, ce urma să se plăti dela 1 Ianuarie 1932, de către Casa Generală de Pensii, ca parte întregitoare a pensiilor de bază stabilite prin deciziile de pensionare rămase definitive, prevede prin art. 2 alin. 1 că pensionarii civili și eclesiastici, înscrși pe baza legilor de pensii române, vor primi pensia totală arătată în tabela Nr. 1 anexată numelui jurnal; iar prin alin. 2, fixează o limită maximă pentru pensiile mai mari ca 2000 lei lunar pentru București și sumele corespunzătoare pentru celelalte ca-

tegorii de localități, cuvenite conform tabelului Nr. 1, pentru acei cari au încetat serviciul dela 1 Aprilie 1922, că de asemenea prin art. 14 al aceluiaș jurnal se mai fixează o limită generală maximă, prevăzându-se că nimeni nu va putea primi în anul 1934 o pensie mai mare ca cea cuvenită în 1931

Considerând că prin jurnalul Consiliului de Miniștrii Nr. 236/933 s'au menținut în totu dispozițiunile alin. 1 din art. 2 al jurnalului Nr. 1922/931, modificându-se numai alin. 2 și 3 din numitul text, în sensul că pensiile arătate în tabloul Nr. 1 nu vor putea să depășească limitele procentului indicate mai jos din salariile înscrise în bugetele pe anul 1933/934, corespunzătoare ultimei funcțiuni avuă de pensionar;

Considerând că din cuprinsul acestui jurnal se constată că el nu prevede o nouă normă de calcul a quantumului pensiunii, în afară de norma din tabelul Nr. 1 al jurnalului Nr. 1922 din 1931, ci fixează o limită procentuală a pensiilor, în raport cu salariile înscrise în bugetul pe anul 1933/934, corespunzătoare ultimei funcțiuni avuă de pensionar, peste care limită nu se poate treci în fixarea quantumului pensiunii pe anul 1933/934.

Considerând că aceași interpretare a dispozițiunilor numai din textele jurnalului, dar și din scopul și rațiunea în textele jurnalului, dar și din scopul și rațiunea pentru care a fost edictat.

Că, în adevăr, prin felul eronat cum se acordase indemnitatea de scumpete pensionarilor prin jurnalele Consiliului de Miniștrii, anterioare celui cu Nr. 1922/931 se ajunsese la situațiunea bizară și nelogică, ca unele categorii de pensionari să primească o pensie mai mare de cât chiar salariul cel primeau pe când erau în funcțiunea efectivă;

Că pentru a se înălțura pe viitor aceșie situațiuni ilegale, s'a venit cu jurnalul Nr. 1922/931, care, prin câteva tabele, a fixat sumele ce urmează a fi primite ca pensii de diferitele categorii de pensionari cum și limitele peste care o pensie să nu poată depăși.

Că tot în vederea spiritului de reducere a unor anumite pensii, s'a elaborat și jurnalul Consiliului de Miniștrii Nr. 236/933, iar nu pentru scopul creării unui nou sistem de pensionare, în afară de cel prevăzut în tabela Nr. 1 a jurnalului Nr. 1922/931, cum greșit a decis Curtea de Apel.

Că dacă s'ar admite că jurnalul Nr. 236/933 ar fi instituit o nouă normă în stabilirea quantumului pensiunilor, ar trebui să se decidă că acest jurnal a modificat și primul aliniat al art. 2 din jurnalul Nr. 1922/931, ceace este inexact, căci după cum s'a arătat mai sus jurnalul Nr. 236/933 prevede expres că modifică numai aliniatele 2 și 3 ale art. 2 jurnalul Nr. 1922/931;

Că de altfel art. 18 alin. III din legea bugetară pe 1933/934 dispune că pensiile de toate categoriile, pentru anul 1933/934 sunt cele fixate prin jurnalul Consiliului de Miniștrii Nr. 1922/931, cu modificările aduse prin jurnalele Nr. 1520/932 și Nr. 236/933, ceiace înseamnă că jurnalul Nr. 1922 din 1931, în ce privește fixarea quantumului pensiunilor este în vigoare, fiind în concordanță cu cel cu Nr. 236/933, căci în caz contrar legiuitorul din 1933/934 ar fi spus expres că menține, în această privință, numai jurnalul Nr. 236/933;

Că dar, față de cele expuse mai sus, rezultă că jurnalul Nr. 236/933 prevede numai o limită maximă procentuală peste care o pensie nu poate trece, iar nu o normă nouă de calculare a quantumului pensiunilor, rămânând în vigoare în această privință tabela Nr. 1 din jurnalul Nr. 1922/931, po-

trivă căreia la pensia de bază de 2850 lei cât a avut intimatul, corespunde o pensie totală de 15570 lei.

Că așa fiind și întrucât în speță Curtea de Apel a decis contrariul, prin aceasta a comis un exces de putere, a violat, dispozițiunile art. 18 alin. III din legea bugetară pe 1933/934 și a denaturat jurnalele Consiliului de Miniștrii Nr. 1922/931 și 236/933;

Că deci motivele de casare în această privință sunt fondate.

Având în vedere că instanța de fond prin decizia sa a ma înălțurat și dispozițiunile jurnalului Consiliului de Miniștrii Nr. 555/933.

Considerând că acest jurnal prevede, între altele, că începând dela 1 Mai 1933, pensiile totale (bază și scumpete) civile, mai mari de 2000 lei lunar, se reduc cu o cotă uniformă de 6% din valoarea lor; reducerile astfel calculate se vor scădea din indemnitatea de scumpete, pensiile de bază rămânând neatinse.

Considerând că din însăși redacțiunea acestui jurnal se constată că reducerea de 6% prevăzută de jurnal deși se calculează asupra pensiei totale, totuși nu atinge pensia de bază, deoarece operează numai asupra indemnității de scumpete; că dar prin acest jurnal nereducându-se decât indemnitatea de scumpete, iar nu și pensia de bază, în mod greșit Curtea de Apel a considerat că reducerea de 6% constituie un impozit asupra pensiei de bază, astfel că și în această privință motivul de casare este fondat;

Considerând că în principiu indemnitatea de scumpete fiind instituită prin legea din 5 Iulie 1919, ea nu poate fi redusă decât tot printr'o lege, iar nu printr'un jurnal al Consiliului de Miniștrii;

Considerând însă că legea din 1919 prevede drept cotă maximă de scumpete a traiului, 100 la sută; iar prin legea din 27 Octombrie 1922 această cotă s'a dublat;

Că ulterior criza economică accentuându-se, această din urmă cotă s'a mărit de mai multe ori, dar nu pe bază de legi, ci prin diferite jurnale ale Consiliului de Miniștrii;

Considerând că în asemenea situațiune, urmează a se decide că ceiace nu se poate reduce prin jurnalele Consiliului de Miniștrii este numai cota de scumpete instituită prin legile din 1919 și 1922 iar nu și cotele stabilite ulterior prin diferitele jurnale ale Consiliului de Miniștrii;

Că așa fiind, cota de reducere a pensiunii, cu 6% prevăzută de jurnalul Nr. 555/933, numai atunci ar fi ilegală dacă prin ea s'ar micșora cota prevăzută de legile din 1919 și 1922;

Că însă această cotă de 6% neatingând cota legală dela 1922, ci numai cotele de scumpete fixate ulterior prin diferitele jurnale, ea poate fi redusă prin jurnalul Nr. 555/933;

Că deși acest jurnal n'a fost menținut prin legea bugetară din 1933/934, totuși, întrucât această lege bugetară și-a avut aplicațiunea numai pe exercițiul anului 1933/934, iar prin legile bugetare ulterioare numitul jurnal fiind menținut în mod expres, el a devenit aplicabil după anul 1933/934 și deci era în vigoare la data de 1 Ianuarie 1936, când a fost pensionat intimatul în recurs, astfel că în mod legal Casa Pensilor a fost aplicațiunea lui în speță;

Că dar motivele de casare sunt în totul fondate și în consecință deciziunea Curții de Apel București S. V-a Nr. 80/936 urmează a fi casată, iar în fond, tot pentru considerațiunile expuse mai sus, a se respinge acțiunea în contencios introdusă de d-l Vespasian Erbiceanu.

Pentru aceste motive casează.